

Misioni ynë

Revistë informative, kulturore dhe shpirtërore, viti III, nr. 11, korrik-shtator 2023

Vështirësia për të komunikuar

Misioni Katolik Shqiptar
Katholische Albanische Mission

LUZERN

REVISTË INFORMATIVE, KULTURORE
DHE SHPIRTËRORE E MISIONIT KATOLIK
SHQIPTAR NË LUZERN

SELIA E REVISTËS

Rodteggstrasse 6, CH-6005 Luzern
St. Michael

Tel: +41 41 250 52 60

anton.uka@migrantenseelsorge-luzern.ch
albanermission@migrantenseelsorge-luzern.ch
ukas_cr@hotmail.com

<https://www.misioni-lu.ch/>

[https://www.facebook.com/ Misioni Katolik
Shqiptar - Luzern](https://www.facebook.com/Misioni%20Katolik%20Shqiptar-%20Luzern)

TË NDIHMOJMË REVISTËN

Konto: CH24 0077 8155 5749 1200 3
Albaner Mission | Rodteggstrasse 6 |
6005 Luzern

REDAKSIA

Dr. Don Anton Uka – kryeredaktor
Motër Vida Ademi – koordinuese
Veneranda Qerimi – redaktore e teksteve
Mirlinda Dushi Berisha – përgjegjëse për
intervista
Gjane Simoni – asistente
Motër Mrika Sabedini – asistente

faqe

- 4** **AKTIVITETET E MISIONIT**
Në festë me «Shqiponjat»
- 6** **AKTIVITETET E MISIONIT**
Mbyllja e aktiviteteve para-verore
- 9** **AKTIVITETET E MISIONIT**
Festa e Popujve në Dagmersellen
- 10–11** **AKTIVITETET E MISIONIT**
Kremtimi i festës së Nënë Terezës
- 14** **AKTIVITETET E MISIONIT**
Festa e Lagjes
- 16–17** **INTERVISTA**
Intervistë me Dr. Don Lush Gjergjin
- 18–19** **PËRSHPIRTËRI**
Nënë Tereza – model dhe frymëzim
- 24–25** **PSIKOLOGJI**
Sfida e përbashkët e edukimit
- 26–27** **KULTURË**
Identiteti kombëtar dhe religjioni
te shqiptarët
- 30** **AGJENDA**
Agjenda për muajt e ardhshëm

Vështirësia për të komunikuar

Komunikimi i mirë, i sinqertë dhe i vërtetë është njëra ndër sfidat më të mëdha të individit dhe të shoqërisë tonë.

Sot, ndoshta më tepër se më parë, njerëzit nuk kanë paqe brenda vetes, ndjehen në kundërshtim me vetveten, nuk arrijnë t'i shprehin ndjenjat e veta ashtu siç do të donin. Pikërisht për këtë arsye sikur ndjehen të detyruar të kapërdijnë përvojat e këqija duke ndrydhur emocionet, dhe kjo pastaj i bren përbrenda dhe si pasojë i bën të jetojnë në pështjellim dhe në trishtim të vazhdueshëm (të pakënaqur).

Ky konstatim, nuk është sajim, por shqetësim shumë serioz që shumë njerëz e bartin brenda vetes. Vështirësia për të jetuar brenda vetes dhe për të pasur “një komunikim të kthjellët mes mendjes dhe zemrës, mes dëshirave e veprimeve, mes ëndrrave dhe realitetit, mes ndjenjave dhe shprehjes së jashtme, mes pakënaqësive dhe shfryrjeve, është diçka që bartim brenda vetes dhe që nganjëherë na është bërë kaq e natyrshme sa të mendojmë se nuk ka zgjidhje për ‘nevrozën e vogël’ (shqetësimet psikopatologjike) që çdo qenie njerëzore duhet të durojë” thoshte kardinal Martini.

Sot, përveç vështirësisë për të komunikuar (jetuar mirë) me vetveten, njerëzit e kanë të vështirë të komunikojnë edhe me të tjerët. Prandaj një prej arsyeve kryesore për të cilën shumë njerëz mbyllen, veçanërisht çiftet, është sepse nuk e jetojnë më gëzimin e të qenurit së bashku. Sot, gjithnjë e më tepër, njerëzit krijojnë një stil jete të pavarur nga tjetri, arrijnë lehtë dhe shpejtë në keqkuptime dhe grindje, dhe si pasojë e këtij stili të të jetuarit, preferojnë apo vendosin, fillimisht të izolojnë (mbyllen), pastaj edhe të ndahen. Kjo situatë, edhe pse trishtuese dhe shkurajuese, gjithsesi, me pak më shumë besim dhe investim të përditshëm në përpjekje për të rregulluar rrjetin e komunikimit mes familjes, është e mundur të shërohen marrëdhëniet e sëmura.

Nga vështirësia për të jetuar mirë brenda vetes, kalohet në vështirësinë për të jetuar mirë brenda familjes, dhe si pasojë e kësaj do të jetë i vështirë komunikimi edhe në shoqëri. Mjafton të mendohen konfliktet e vazhdueshme mes grupeve të interesit ekonomik, kulturor dhe politik të cilat shkaktojnë te njerëzit huti, pasiguri dhe mosbesim të theksueshëm.

Të jetuarit në konflikt të vazhdueshëm me vetveten, me familjen, me shoqërinë, e humb gëzimin e zemrës dhe shijen e jetës, dhe si pasojë njeriu mund të vrapojë tek ato forma dhe mënyra të gabuara të gjetjes së gëzimit, që në realitet vetëm e thellon krizën e brendshme të tijen. Të jetuarit kështu do ta ndërlikojë edhe komunikimin e fesë dhe komunikimin me fe.

Me komunikim të fesë nënkuptojmë vështirësinë e prindërve dhe të institucioneve kishtarë për ta përçarur fenë dhe parimet fetare tek brezat e rinj. Ndërsa, me komunikim me fe nënkuptojmë vështirësinë apo sfidën e madhe për ta jetuar jetën sipas Fjalës së Zotit, sipas parimeve ungjillore dhe sipas mësimin të Kishës.

Të mësojmë të komunikojmë dhe t'i edukojmë të tjerët që të komunikojnë mirë dhe me qetësi, është shërbimi më i çmueshëm që mund t'i bëjmë vetvetes dhe të tjerëve. Si shembull apo model kemi pedagogjinë biblike mbi komunikimin e Hyjit me njeriun e cila mëson se komunikimi jetohet përmes heshtjes, është progresiv, ndërtohet si në distancë, po ashtu dhe në afërsi, për shumë aspekte është i rezervuar, pra personal dhe i mistershëm, është informativ, respektues, bashkues dhe shërues.

Don Antoni

(Foto: Gaspër Merturi)

Më 29 qershor, grupi i të rinjve të ansamblit «Shqiponja» ka organizuar një mbrëmje të bukur miqësore, në të cilën ishin të ftuar edhe prindërit e tyre.

Fillimisht, don Antoni, në emër të të gjithë të pranishmëve, përshëndeti dhe përgëzoi të rinjtë për angazhimin, përkushtimin dhe

dëshirën e tyre për të bërë diçka të bukur për vetën e tyre dhe bashkësinë tonë në përgjithësi. Të shohësh një grup kaq të madh dhe kaq të motivuar për të ruajtur dhe kultivuar traditat dhe vlerat tona kombëtare, kulturore dhe shpirtërore, sot, është gjë e rrallë, prandaj edhe ju falënderojmë dhe njëkohësisht ju premtojmë mbështetjen tonë, theksoi don Antoni.

Përveç ushqimeve të shijshme, darka ishte e pasur me këngë dhe valle. Rinisë tonë i urojmë suksese, mbarësi dhe të ardhme të mirë dhe të shëndoshë, pikërisht ashtu sikurse i porosiste Papa Françesku të rinjtë në përgjithësi: «Rini, mbani sytë gjithmonë të drejtuar nga e ardhmja. Bëhuni tokë e pëlleshme në udhëtim me njerëzimin, të jeni ri-përtëritje në kulturë, në shoqëri dhe në Kishë. Duhet guxim, përvujtëri dhe dëgjim për t'i dhënë dukje rinovimit».

(Foto: Kastriot Frokaj)

(Foto: Kelmend Shtufi)

FORUMI I GRAVE

Mës 30 qershor patëm takimin dhe darkën me Stafin e ngushtë të grave të forumit. Ishte një darkë falënderimi dhe darkë pune.

Falënderim në radhë të parë ndaj Zotit që na jep të gjitha të mirat dhe mundësitë e ndryshme në aktivitetet e Misionit tonë dhe ndaj secilës grua për punën dhe ndihmën që japin Misionit tonë në mënyrë të vazhdueshme dhe pa kursim. Përveç që shijuar ushqimet e mira dhe të shijshme, kemi biseduar edhe për punën dhe angazhimin në Misionin tonë.

Bisedimet janë zhvilluar në këtë mënyrë: Është konstatuar se në të gjitha takimet që janë zhvilluar në Misionin tonë, në mënyrë të veçantë takimi i grave i të tre Misioneve Katolike Shqiptare, i Luzernit, Thurgaut dhe Aaraut, ishte në nivel të lartë, me lëvdata si asnjëherë

tjetër për gratë tona, për gatishmërinë e tyre dhe dashurinë që kanë për Misionin, për Kishën dhe për çdo nevojë që ju kërkohet, sepse janë të gatshme për të qenë në shërbim dhe për të ofruar ndihmën e nevojshme.

Po ashtu u bisedua edhe për gjetjen e kohës dhe të formave në mënyrë që për vetë grupin e grave të organizohet gjatë vitit ndonjë takim shpirtëror e pse jo edhe ndonjë shëtitje e përbashkët.

Në këtë takim u shkëmbyen ide edhe për zgjerimin e grupit, pra për dëshirën e përfshirjes edhe të grave të tjera në Forum. Kjo do të ndihmonte edhe zgjerimin e aktiviteteve tona. Temë tjetër ishte edhe bashkëpunimi me Forumet e tjera ekzistuese shqiptare dhe zvicrane.

Shkruan: m. Vida Ademi

MBYLLJA E AKTIVITETEVE PARA-VERORE

(Foto: don Anton Uka)

Misioni ynë vepron sipas një agjende të pasur me aktivitete të shumta shpirtërore, kulturore dhe argëtuese dhe këtë e bën gjatë gjithë vitit. E bukura e Bashkësisë tonë janë njerëzit apo besimtarët që e përbëjnë atë. Kjo bëhet edhe më e bukur kur secili, në mundësinë dhe aftësinë e vet, mundohet të japë ndihmesën personale apo familjare në propozimet e shumta që ofron misioni. Besimtarët tanë e bëjnë këtë gjë me shumë dashuri, sepse në fakt në këtë mënyrë ata shprehin dashurinë ndaj Kishës, ndaj Misionit dhe ndaj secilit prej nesh. Për këtë Misioni ynë i falënderon dhe njëkohësisht lutet për besimtarët e tij.

Kështu pra më 1 korrik, me disa nga bashkëpunëtorët tanë të ngushtë dhe të

shumtë kemi bërë një shëtitje në Sursee dhe aty në një pushimore kemi kaluar një ditë të bukur së bashku. Edhe kjo ishte një mundësi e mirë për të qëndruar me njëri-tjetrin, por në radhë të parë për të falënderuar Zotin që prej Tij kemi çdo të mirë dhe për tu kënaqur me argëtime të shumta dhe ushqime të shijshme të përgatitura nga vetë besimtarët. Në këtë ditë kemi përjetaur momente të bukura duke qëndruar së bashku, duke luajtur lojëra të ndryshme që shkaktojnë gëzim dhe të qeshura të shumta, por edhe duke shkëmbyer përvoja e mendime së bashku.

Shkruan: Redaksia

(Foto: Antoneta Bekaj)

(Foto: don Anton Uka)

FILLIMI I VITIT TË RISHKOLLOR

(Foto: Nue Tuqij)

Me fillimin e vitit të ri baritor, pas pushimeve verore, është filluar edhe viti i ri shkollor.

Fëmijët e Misionit tonë, sipas traditës, edhe këtë vit e filluan vitin shkollor me bekimin e çantave dhe të mjeteve të tjera shkollore. Don Anton Uka, në të gjitha vendet ku kremtohet Meshja shenjte në gjuhën shqipe, në fund të Meshës ka bërë bekimin e çantave, fëmijëve dhe prindërve të tyre, duke ju dëshiruar

që bekimi i Zotit t'i përcjellë gjatë gjithë vitit shkollor dhe gjatë gjithë jetës së tyre, duke ju dëshiruar suksese dhe formim të duhur të fëmijëve tanë. Për këtë edhe të gjithë e kemi lutur Zotin që Ai të jetë forca dhe ndihma e tyre dhe që mos të harrojnë se të gjitha të mirat na vinë prej Tij.

Shkolla është shumë me rëndësi, sepse pa arsim të nevojshëm nuk mund të arrihet asgjë. Edhe pse shpesh është vështirë për shembull të zgjohemi heret e të shkojmë në shkollë, të shkojmë në katekizëm, por nëse tani nuk fillojmë ashtu si kërkohet, më vonë nuk do të vijnë edhe sukseset. Edhe prindërit duhet ta kuptojnë seriozisht rëndësinë e edukimit të fëmijëve të tyre, sepse prej fëmijëve nuk mund të pritët që gjithmonë të jenë përgjegjës, por prindërit duhet ta jetojnë mirë këtë përgjegjësi. Për këtë duhet ta lusim Shpirtin Shenjt që të na japë bekimin e vet dhe që ky vit shkollor të jetë i suksesshëm për të gjithë fëmijët.

(Foto: Domenik Gjonaj)

Shkruan: m. Vida Ademi

EKSKURSION I KUJDESIT BARITOR TË EMIGRANTËVE

(Foto: Anonim)

Më 22 gusht Kujdesi Baritor i Emigrantëve i ftoi, Misionet e gjuhëve të huaja, në një udhëtim në Rontal. Ky organizim bëhet një herë në vit dhe ka për qëllim qëndrimin së bashku dhe njohjen mes njëri-tjetrit. Këtë ekskursion e filluam në Chocolatier Aeschbach.

Në një turne interaktiv morëm një pasqyrë të prodhimit të çokollatës. Me këtë rast patëm mundësi të krijonim çokollatën tonë të preferuar, ndërkohë që ishim të rrethuar nga një shumicë e madhe e çokollatës së bardhë, kafe dhe të zezë, fruta të thata dhe arra. Nga lart mund të shihnim poshtë në sallën e prodhimit. Në një nga vitrinat shkruhej: «Çokollata është justifikimi i Zotit për brokolin.» Interpretimi im i fjalisë: Shërbejeni brokolin me copëza çokollate.

Pas një meze të lehtë në «Choco Café» vizituam fabrikën e djegies së mbetjeve Renergia në Perlen, ku mbetjet përdoren si burim energjie. Gjithçka ishte e pastër dhe pa erë. Renergia përdor mbetjet si lëndë djegëse për të prod-

huar energji nga njëra anë dhe avull nga ana tjetër. Fabrika e letrës në Perlen e përdor këtë për të tharë letrën. Është pothuajse e pabesueshme se si ky avull zëvendëson 46 ton vaj ngrohjeje në vit.

Gjashtë kantone së bashku dërgojnë 600 tonë mbeturina (që janë 30 kamionë) në ditë. Flakët në bojler janë deri në 10 metra të larta dhe temperatura është 1000 °C. Nxehtësia djeg çdo gjë të dëmshme dhe në të njëjtën kohë mbron nga epidemitë. Djegia zgjat 1 orë e gjysmë. Ajo që mbetet është hiri dhe materialet jo të djegshme si metali, guri, qelqi, argjila dhe porcelani. Natyrisht, gazrat gjithashtu filtrohen siç duhet.

Pas vizitës në fabrikën e çokollatës dhe atë të mbeturinave, mundëm ta mbyllnim pasditen interesante me një darkë të shijshme në restorantin Perle. Më pas u kthyem në shtëpitë tona me shumë përshtypje interesante.

Shkruan: Gjane Simoni, Luzern

(Foto: Dehisa Merturi)

Ansambli i Misionit tonë «Shqiponja» kishte nderin të marrë pjesë në «Festa e Popujve» të organizuar nga kisha katolike e famullisë së Dagmersellen, e cila u mbajt më 2 shtator.

Kjo festë e bashkimit mes popujve të ndryshëm kishte moton: «Zëmë lëbë – zëmë fiire», që përkthyer në gjuhën shqipe do të thotë: «Jetojmë së bashku – festojmë së bashku».

Në shumë tryeza që ishin vendosur rreth kishës katolike të Dagmersellen, njerëzit mund bënë një udhëtim botëror gastronomik dhe kështu të shijonin ushqime nga vende të ndryshme. Zgjedhja ishte mbresëlënëse: nga Injera e veçantë e Eritresë, tek Feijoada shijuese nga Portugalia; nga ëmbëlsirat e shijshme të Vietnamit, tek Pirogi tradicionale të Polonisë; nga Pesto i njohur i Italisë, tek flia e dashur e Kosovës. Ishte diçka shumë e bukur dhe e këndshme për të gjithë.

(Foto: Gasper Merturi)

Atmosfera ishte e bukur dhe e gjallë, shoqëruar nga një bar dhe paraqitje të mrekullueshme nga grupe të valleve portugeze dhe të valleve tona shqiptare. Në fund të festës ishte mesha multi-kulturore me muzikë të mrekullueshme të dy këngëtareve me prejardhje ukrainase.

Edhe Misioni ynë i Luzernit ishte i pranishëm në këtë festë në shumë mënyra. Me krenari, nënat shqiptare organizuan një tryezë me specialitete tona, që magjepsën shijet e mysafirëve.

Një tjetër moment shumë i rëndësishëm i kësaj feste ishte edhe paraqitja e Ansamblit të valleve tradicionale shqiptare «Shqiponja». Të rinjtë dhe të rejat tona u priten me duartrokitje dhe zemra të hapura gjatë 25 minutave program. Ata befaskan publikun dhe mbyllën paraqitjen e tyre me një valle, ku secili i pranishëm u ftua në skenë për të vallëzuar së bashku.

Shprehjet e lumturisë në fytyrat e shikuesve, të prindërve dhe të anëtarëve të Misionit tonë ishin të qarta. Grupi i valleve u largua nga skena nën zërat e një duartrokitje të madhe nga ana e publikut.

Shkruan: Barbara Merturi, Sursee

Për tu përgatitur sa më mirë për festën e kësaj shenjtëreshe të madhe të Kishës dhe të popullit tonë, Misioni ynë në Luzern ka organizuar përshpirtërinë e treditëshit të lutjes parapërgatitore të festës.

Në mbrëmje don Antoni ka kremtuar Meshën e shenjtë dhe meditimin ia ka kushtuar përshpirtërisë së Nënë Terezës. Duke shpjeguar disa lutje domethënëse të saja, duke na përkujtuar të gjithëve se edhe ne ishte dashur të përfitojmë nga mësimi dhe shembulli i saj. Kjo është dashuria pa kufi për të afërmin, për ata që kanë nevojë më shumë për ndihmë, e në veçanti dashuria për Zotin.

Në këtë treditësh, pas meshës shenjte kemi pasur lutjet dhe litanitë kushtuar Nënë Terezës.

Ditën e festës, në mbrëmje, në kishën e famullisë St. Michael, don Anton Uka, solemnisht, ka kremtuar meshën e shenjtë. Predikimi u përqendrua mbi etapat e ndryshme të jetës së Nënë Terezës, në të cilat u pa veprimi i Hyjit dhe bashkëpunimi i saj me Të.

Edhe pse ishte ditë pune, besimtarët tanë gjetën kohë dhe mundësi për të marrë pjesë në meshën shenjte, por edhe në përgatitjen shpirtërore gjatë treditshit.

(Foto: Kastriot Frokaj)

Pas meshës shenjte në oborrin e kishës ishte një apero për të gjithë, të cilin e ka ofruar Misioni ynë, por kishte edhe ushqime të ndryshme tradicionale që kishin sjellë gratë e Misionit tonë.

E falënderojmë Zotin për dhuratën e madhe që ia ka dhënë Kishës dhe popullit tonë në figurën e shën Nënë Terezës dhe për të gjitha të mirat që na jep. Gjithashtu falënderojmë të gjithë ata që kanë kontribuar në mënyra të ndryshme dhe që vazhdimisht kontribuojnë, pa kursim, sa herë të jetë nevoja.

KREMTIMI I 25-TË VJETORIT TË KUSHTIMIT TË M. MRIKA

(Foto: Antoneta Pretashi)

Grupi i parë i Motrave që formimin e tyre e kanë bërë në Shkodër, te Motrat Bijat e Dashurisë Hyjnore, Kongregatë kjo e themeluar në Vjenë, në vitin 1868, nga Nënë Franziska Lechner, në fillim të gushtit të këtij viti kanë kremtuar 25-vjetorin e Kushtimit të tyre Zotit, për të jetuar në mënyrën e karizmës së të njëjtës Kongregatë. Në mes të këtyre katër Motrave të para, bën pjesë edhe motër Mrika Sabedini, e cila prej disa vitesh jeton dhe vepron në Misionin Katolik Shqiptar në Luzern.

Kremtimi i 25-vjetorit të Kushtimit ka filluar më 31 korrik në shenjtëroren e Zojës së Këshillit të Mirë në Shkodër, duke filluar me meshën e falënderimit Zotit për dhuratën e thirrjes në jetën rregulltare, në shërbim të Zotit dhe të Kishës, të kremtuar nga arqipeshkëvi i Shkodrës mons. Angelo Massafra.

Me këtë rast motrat kanë shtegtuar gjurmëve të pesë Motrave Martire të shpallura nga Kisha të lumtura në Bosnje, që kanë dhënë jetën duke u mbrojtur prej paramilitarëve çetnik serb. Pastaj edhe në Zagreb, seli e Provincës, ku i janë bashkuar edhe motrave të tjera jubilarë të së njëjtës Provincë. Në mënyrë solemne është festuar, duke filluar me lutje e falënderim ndaj Zotit për jetën dhe thirrjen e secilës, e duke vazhduar me meshën shenjte solemne të kremtuar nga ipesh-

këvi mons. Antun Škvorc .

Personat e kushtuar Zotit në mënyrën e jetës rregulltare, kryesisht japin tri kushte, që bazohen në Ungjill, kurse Kisha i quan “Këshilla ungjillore” e që jetojnë sipas shembullit të Jezusit i pastër, i varfër dhe i dëgjueshëm. Me dhënien e kushteve rregulltare publikisht gjatë kremtimit liturgjik, personi i kushtohet Zotit dhe shërbimit të popullit të Tij.

Kushti i pastërtisë e liron personin që të mund të shërbejë me zemërgjerësi të gjithë njerëzve të një rrethi më të gjërë. Pra heq dorë nga jeta martesore që të mund t’i kushtohet Zotit plotësisht. Kushti i varfërisë e liron personin të mos jetë i lidhur me gjëra materiale, kështu që rregulltari në fakt nuk ka si pronë asgjë të veten.

Kushti i dëgjuesës bazohet në dëgjuesën e Jezusit ndaj Atit. Me këtë kusht personi talentet dhe aftësitë e veta i vë në dispozicion të bashkësisë, por kjo nuk do të thotë që personi duhet të heqë dorë nga ndërgjegjja apo nga liria e tij personale. Baza e gjithë kësaj është dorëzimi i plotë në duart e Zotit.

Motër Mrikës dhe Motrave të tjera që kremtojnë 25-vjetorin e Kushtimit, ju urojmë shëndet, jetë të gjatë dhe shumë bekime prej Zotit.

Shkruan: m. Vida Ademi, Luzern

(Foto: Anonim)

Tashmë është bërë traditë që të shtunen e dytë të shtatorit të shtegtojmë këmbë tek Bruder Klaus në Flüeli-Ranft.

Të shtunen m 9 shtator, në ora 6:00 të mëngjesit tek qendra e Misionit tonë në Luzern u takuan besimtarët tanë për të shtegtuar në Flüeli-Ranft, secili me njetet, lutjet e dëshirat e tyre. Pas lutjes së mëngjesit u nisem në drejtim të Hergiswilit që të na bashkangjiten edhe disa besimtarë të tjerë. Aty u pritëm nga Pjetër Prencaj që me bujarinë dhe zemërgjersinë e tij, së bashku me bashkshorten e tij, kishin përgadi-

tur ushqime dhe pije freskuese për të gjithë shtegtarët. Pas këtij pushimi vazhduam rrugën me lutjen e Ruzares së Shenjtë, në këtë ditë të ngrohtë e me diell. Pasi arritëm në Flüeli-Ranft don Anton Uka, misioanr, ka kremtuar meshën shenjte dhe pas meshës, si gjithmonë patëm drekën e perbashket, të ofruar nga Misioni, ku ishte edhe mundësia të shoqërohemi e të njihemi me mirë me njëri-tjetrin.

Nga përvoja ime çdo shtegtim përmes lutjes e meditimit, gjithnjë e më shumë e pasuron shpirtin tonë.

(Foto: Pjetër Gjoni)

Historik i shkurtër

(Foto: Luisa Lazri)

Niklaus von Flüe ose Bruder Klaus ishte një fermer, një zvicëran vetmitarë, asket dhe mistik me ndikim në vendin ku jetoi. Më parë ishte një fermer malor, politikan, ushtarë dhe gjykatës. Ai konsiderohet si shenjt i kantonit Obwalden dhe i Zvicrës.

Niklaus von Flüe lindi në vitin 1417 në një familje fermerësh në Obwalden. Nga 1440-1444 Niklausi mori pjesë si oficer në luftën e vjetër të Zürich-ut. Pas luftës martohet me Dorothea Wyss me të cilën pati 10 fëmijë. Ai jetoi si një fermer i pasur për atë kohë, ishte këshilltar kantonial dhe gjykatës në komunitetin e tij. Më 16 tetor 1467 Niklaus von Flüe në pajtim me gruan e tij dhe fëmijët e rritur, e la familjen për të bërë një jetë të izoluar, vetmitare, jetë asketi. Ai fillimisht bëri një pelegrinazh dhe sipas legjendës ai perjetoi një vizion gjatë ecjes së tij në Windental mbi Liestal, prandaj u kthye prapa dhe u vendos në Ranft të Flüelit, pak minuta larg nga shtëpia e tij. Në vetminë e tij ai bëri një jetë në lutje intensive dhe fokusi i refleksimeve të tij thellohej në vuajtjet e Krishtit. Gjatë 20 viteve të fundit të jetës së tij ai nuk ka ngrënë asgjë tjetër përveç Kungimit të Shenjtë dhe ka pirë vetëm ujë. Bruder Klaus ka vdekur më 21 Mars 1487 në Flüeli-Ranft. Varri i tij ndodhet në kishën e famullisë Sachseln. U shpall shenjt me 15 Maj 1947.

Shkruan: Aida Augustini, Ebikon

Papa në Mongoli

Në Mongolinë e largët, pak të njohur nga ana tjetër e Globit, gjatë gjithë shtegtimt të Papës shpirtërisht ishte e pranishme një Grua, tashmë Shenjte, që i ndihmon të varfërit e saj nga qielli: Nënë Tereza!

Pas përrurimit të Shtëpisë së Mëshirës në Ulaanbaatar, simbol i vlerës së bamirësisë në Kishë, që të kujton edhe rolin e vullnetarizmit të lirë, larg logjikës së shpërblimit, Papa përdori shprehje, a më mirë, fjalë të urta, tipike për Nënë Terezën, që kanë vlerë për të gjithë njerëzit: "E vetmja gjë që të duhet për të bërë mirë, është zemra e mirë". Dhe: "Vetëm dashuria, e mund egoizmin dhe e bën të përparojë botën".

E kujtoi kështu Nënë Terezën, që nuk mund të mungonte as në këto vise tejet të largëta, gati-gati të harruara nga pjesa tjetër e botës, ku la pas mësimet tejet të çmuara. Mësimet, që i kujtoi edhe Papa në përfundim të përrurimit të Shtëpisë së Mëshirës në Ulaanbaatar, ditën e fundit të shtegtimt të tij në Mongoli, duke theksuar rolin e vullnetarizmit të lirë, larg logjikës së shpërblimit:

"Nuk do të bëja atë që bëni Ju, as për një milion dollarë", i pati thënë një gazetare Nënë Terezës, duke e parë si përkulej mbi plagët e hapura të një pacienti.

E mori përgjigjen tipike për Nënë Terezën: "As unë nuk do ta bëja për një milion dollarë"- "e bëj për dashuri të Zotit!".

(Marrë nga Radio Vatikani)

(Foto: RV)

Festa e Lagjes

Më 16-të shtator, një grup i të rinjve të ansamblit “Shqiponja”, ka përfaqësuar Misionin tonë në festë e quajtur e Lagjes e cila organizohet njëherë në vit nga qyteti i Luzernit.

Të rinjtë pranuan ftesën për tu angazhuar në këtë festë, dhe me kënaqësi kanë përgatitur gjithçka ishte e nevojshme për pjesëmarrje aktive. Ushqimet tona tradicionale, të përgatitura nga të rinjtë dhe prindërit e tyre, u shërbyen për të gjithë ata që patën dëshirë të njohin dhe të shijojnë kuzhinën tonë shqiptare.

Shkruan: Redaksia

(Foto: Anonim)

(Foto: Gjens Frrokaj)

Përvjetori i vizitës së Papës në Shqipëri

Ka ditë të pashlyeshme në historinë e një populli. Janë ditë, që përbëjnë gurë kilometrikë për të dhe shpesh, hapin udhë të reja. I tillë, mund të themi, që edhe 21 shtatori i vitit 2014, kur Papa Françesku vendosi papritmas të shkojë në Shqipëri, në vizitën e tij të parë një shtet evropian që nga fillimi i papnisë.

Papa Bergoglio shkonte në Shqipëri 21 vite pas Papës shenjt Gjoni Pali II, i cili, më 25 prill 1993, rivendosi hierarkinë e Kishës katolike të dalë nga vitet e tmerrshme të persekutimit ateisto-komunist. E Papa argjentinasi trokiste në dyert e vendit në skaj të Evropës, për të përfaqësuar popullin shqiptar të sprovuar nga diktatura e gjatë komuniste, për të përforcuar në fe bashkësinë e vogël katolike të persekutuar e martire, për të mbështetur vëllazërimin dhe dialogun ndërmjet feve, por edhe për ta inkurajuar gjithë popullin shqiptar të ecte në udhën e demokracisë, pas dimrit të egër kaluar nën diktaturën komuniste.

Përshtypja më e ndjerë, që la pas Papa Françesku, në përfundim të vizitës së tij të 21 shtatorit 2014 në kryeqytetin e Shqipërisë, Tiranë, që ajo e një miku të vërtetë, që u prit dhe u trajtua kudo si të ishte “shqiptar mes shqiptarësh”. Papa e bekoj Shqipërinë dhe shqiptarët: fjalët bekim e respekt qenë më të lakuarat në të gjitha komentet, në të gjitha përshtypjet, nga eksponentë të Kishës Katolike, të komuniteteve të feve tjera të vendit, nga politikanë, gazetarë, nga televizione e radio, të cilat i kushtuan faqet e para të emisioneve të tyre Atit të Shenjtë. Këto dy fjalë, bekim e respekt përkufizojnë më së miri mënyrën si e pritën shqiptarët shtegtimin e parë apostolik në Evropë të Papës Françesku.

Marrë nga Radio Vatikani

(Foto: RV)

(Foto: Benjamin Merturi)

Me 24 shtator, Misioni ynë, së bashku me famullinë zvicerane, ka kremtuar festën e Shën Mihillit, pajtorit të Kishë ku ndodhet edhe qendra e jonë.

Kremtimi i festës, pra këndimi, leximet, ministrantat, apero, ishte përgatitur së bashku me zviceranet, dhe Meshën e shenjtë, në gjuhën shqipe dhe gjermane, e ka udhëhequr don Anton Uka.

Misioni ynë, në këtë festë, u prezantua me dinjitet dhe kulturë të lartë, mori pjesë një numër i madh i besimtarëve, të cilët kishin sjellur edhe ushqime tona tradicionale.

Kori i Misionit tonë, nën udhëheqjen e m. Mrika, këndojë këngë në gjuhën latine dhe shqipe, të cilat u vlerësuan shumë nga të pra-

nishmit, sidomos nga kori zviceran.

Në predikimin e rastit, don Antoni u ndal mbi rëndësinë e pajtorit të një Kishë dhe të një familje, duke theksuar përse është e rëndësishme të festohen festat kishtarë dhe ato familjare. Ai theksojë se edhe në traditën tonë shqiptar gjithmonë është festuar festa e fisit apo e familjes, në të cilën janë bashkuar miq dhe dashamirë për të nderuar familjen, si dhe për tu lutur dhe festuar së bashku.

Don Antoni po ashtu u ndalë edhe të vështirësia e vazhdimësisë së traditave tona fetare, prandaj theksojë se festat është mirë të festohen, qoftë edhe më vetëm anëtarët e ngushtë të familjes. Duke parë që sot është gjithnjë e më i vështirë kremtimi i festës së fisit, don Antoni këshillojë që çdo qift i të rinjve, në momentin e martesës së tyre, të ju kushtohen një shenjtë apo shenjtëreshe të Kishës, pra duke e marrë atë si mbrojtës të familjes, dhe kështu vëllezërit dhe motrat, pra familja e ngushtë, t'i shkojë njëri-tjetrit për festë.

Pas Meshe, në ambientet e bukura të qendrës tonë, ishte përgatitur një apero për të gjithë të pranishmit.

(Foto: Benjamin Merturi)

Shkruan: Daniel Rosaj, Ettiswil

INTERVISTË ME DON LUSH GJERGJIN

BIOGRAF I NËNË TEREZËS

Don Lush ju falënderoj nga zemra për kohën që ndatë për lexuesit e revistës sonë.

Çfarë mund të na thoni për fëmijërinë tuaj?

Kam lindur në Stubëll më 21 mars të vitit 1949, kohë tejet e vështirë për të gjithë, kuptohet, edhe për familjen time, edhe për mua. Varfëria, pasiguria, por mbi të gjitha dy vdekje të papitura që kanë lënë gjurmë dhe varrë në zemrën time. Vdekja e motrës Tereze, më 23 prill 1952, e fejuar, në moshën 15 – vjeçare, sipas të gjitha gjasave nga infarkti, sulmi në zemër, pas një jave, nga dhimbja dhe mërzia, vdes papritmas edhe babai Kolë Gjergji, te familja e dajve, në Terzijaj, gjatë darkës, natën e festës së Shën Kryqit (2 maj 1952).

Këto dy vdekje kanë krijuar një dhimbje tepër të madhe dhe zbrazëti që disi e kam “plotësuar” me dashurinë e nënës së ndjerë Dile, si dhe të tre vëllezërve të mi, pasi unë isha sugari, më i vogli i shtëpisë. Po ashtu ndihmë dhe përkrahje e madhe ishte feja, Kisha katolike, famullia e Stubllës, sidomos famullitari i atëhershëm, Don Dedë Ramaj, solidariteti i farefisit dhe i gjithë fshatit tonë.

Më kujtohet vetëm një fjalë gjatë varrimit të babait Kolë, dikush nga dhimbja, ndoshta edhe dëshpërimi tha: „Më mirë t’i varrosim edhe këta katër fëmijë me Babën e tyre!“

Vështirësia tjetër ishte mungesa e shkollës tetëvjeçare në Stubëll. Kështu unë 10-vjeçar, së bashku me vëllain Don Ndue Gjergji, Don Gjergj Gjergjin e ndjerë, dhe më shumë fëmijë të tjerë, kemi udhëtuar këmbë, të zhveshur dhe të zbathur, pa kurrfarë sigurie, (Zoti, engjëlli i rojës, dhe disa qen ishin roja jonë nga ujçërit...) në udhëtim ditor Stubëll–Viti dhe një vit, Stubëll–Zhegër, për ta përfunduar shkollën tetëvjeçare, parakusht për regjistrim në seminar, për t’u përgatitur dhe bërë meshtar.

Para pak muajsh keni festuar 50-të vjetorin e

meshtarisë, si ka filluar rrugëtimi juaj në meshtari dhe çka do të veçonit nga kjo përvojë e gjatë dhe e bujshme?

Nga 50-të vitet e jetës dhe shërbimit meshtarak, mund të veçoj, mungesën e madhe të klerit tonë shqiptarë, pasigurinë e plotë dhe varfërinë e skajshme, bashkëpunimin dhe jetën me të ndjerin Imzot Nikë Prelën, për 10 vite i vetmi ipeshkëv shqiptar në botë (1970 – 1980), nisjen e shtypit katolik shqiptar nëpërmjet revistës fetare – kulturore DRITA, pastaj të Shtëpisë Botuese me të njëjtin emër, ardhjen e klerit tonë shqiptar...

Kisha jonë i mbeti besnike Zotit dhe Popullit dhe që nga viti 1981, demonstrata studentore, deri në vitin 1989, heqja e autonomisë së Krahinës së Kosovës, pastaj 1990–1999, ishim pothuajse i vetmi zë i popullit të ndaluar, të përndjekur dhe të “mallkuar”, deri te etiketimet si: separatistë, irredentistë, shovinistë, kanibalistë, fundamentalistë islamik...

Në “Pranverën e Madhe” të vitit 1990 ishim pjesë aktive, udhëheqëse dhe guximtare e Popullit tonë, me tri lëvizje të Provanisë Hyjnore dhe të historisë sonë kombëtare: Pajtimet e Gjaqeve; Shoqatën Humanitare Bamirëse të Kosovës “Nëna Tereze”, krijimin dhe funksionimin e sistemit paralel shkollor dhe shëndetësor. Parimi ynë ishte ai i Imzot Pjetër Bogdanit: “Fati im është fati i Popullit tim”; ndërsa betimi ynë ishte: “As të fikur as të koritur”,

Dhe me ndihmën e Zotit dhe përkrahjen e pashoqe të Popullit, e bindëm së pari vetvetën, pastaj mbarë botën për strategjinë tonë “gandiane”, apo edhe më mirë “tereziane”, që erdhi në shprehje nëpërmjet Prezidentit tonë të parë dhe historik, Dr. Ibrahim Rugovës, i cili vazhdimisht thoshte: “Nëse bota na njuh ashtu siç jemi, ajo do të jetë me ne”.

Ndër kënaqësitë e mëdha të jetës dhe shërbimit meshtarak pa dyshim është lumturimi dhe shenjtërimi i Nënës Tereze (2003; 2016), lumturimi i Martirëve tanë nga Papa Françsku (2016).

Për të gjitha e falënderoj së pari Zotin, Kishën Ka-

tolike, Ipeshkvinë tonë, tre ipeshkvinjtë tanë, të ndjerin Imzot Nikë Prelën, të ndjerin Imzot Mark Sopin, dhe ipeshkvin aktual, Imzot Dodë Gjergjin.

Ju njiheni si biografi i Nënë Terezës dhe keni patur mundësi ta takoni atë edhe personalisht, cilat janë mbresat më të mëdha të këtyre takimeve tuaja me të?

Një kapitull i veçantë i jetës dhe botimeve të mia pa dyshim është edhe Shën Nëna Tereze. Atë fizikisht e kam takuar në Romë, së bashku me disa studentë tanë, më 29 mars 1969. Pas këtij takimi – afrimi dhe bashkimi nuk jam ndarë më kurrë prej saj. Me 17 libra kushtuar Nënës Tereze, të përkthyer në shumë gjuhë botërore, jam munduar të paraqes çfarë kam parë, dëgjuar dhe përjetuar me të.

Dy gjëra më kanë bërë përshtypje të thella: feja e saj e madhe dhe siguria e plotë për jetën, veprimtarinë e saj dhe të bashkësive që ajo ka themeluar, aq sa e kam quajtur “Sekretarja e Zotit”, sepse në çdo planifikim, projektim, nisje, ajo ishte 100% e bindur se Zoti atë e kërkon dhe e përkrah...

Don Lush, duke qenë se ju jeni specializuar në psikologji, do të donim të dinim sa keni pasur mundësi ta ushtroni detyrën e psikologut?

Paralelisht me filozofinë dhe teologjinë, unë kam studiuar dhe doktoruar në Universitetin shtetëror “La Sapienza” në Romë, në Psikologji shoqërore me temën “Roli i femrës shqiptare në familje dhe në shoqëri” (1975).. Profesionalisht unë kurrë nuk e kam ushtruar detyrën, punën, misionin e psikologut, mirëpo ajo më ka ndihmuar shumë në lidhje dhe marrëdhënie ndërjerëzore, veçanërisht në përpilimin e teksteve katekistike, në shkrimin dhe botimin e librave të përshpirtërisë në shumë gjuhë. Kam studiuar dhe doktoruar në Psikologji shoqërore, që të jem sa më i përgatitur për misionin tim meshtarak...

Viteve të fundit bashkëjetesa mes çiftëve pothuajse është bërë një stil jete, cili është mendimi juaj në lidhje me këtë fenomen?

Bashkëjetesa mes çiftëve të rinj është një dukuri gati e përgjithshme. Ne si Shqiptarë, pra, edhe Shqiptarë katolikë, kemi pak njerëz me identitet dhe personalitet të formuar me bindje, orientim, përcaktim, motivim dhe frymëzim.

Bashkëjetesa, për mendimin tim, shpreh së pari frikë, ankth, pasiguri për jetën bashkëshortore, pra, është një lloj ikje apo strehimi prej vetmisë, pastaj është shmangje nga detyrimet, përgjegjësia, dhe së fundi është një shprehje tipike e mentalitetit të sotëm të materializmit, konsumizmit, hedonizmit, relativizmit dhe ateizmit praktik. Prandaj parimi bazik: jemi bashkë aq sa duhemi, kemi interes, nevojë, përkrahje, mirëqenie me njëri-tjetrin, duke e trajtuar partnerin si objekt, gjësend, vegël, mjet për kënaqësi epshore. Dhe këtu edhe është e keqja, që përpos mëkatit, nga ana e moralit katolik, është edhe materializimi i tjetrit, deri diku edhe i vetvetes, zhvlerëson jetën martesore, rrezikon lindjen dhe rritjen, edukimin e fëmijëve, mundëson në çdo moment, pa ndonjë proces dhe detyrim edhe shkurorëzimin...

Si e mendoni ju rolin e gruas shqiptare në familje dhe në shoqërinë e ditëve tona?

Ende jemi shumë larg, mos të them, nuk jemi “askund”, për ta njohur, pranuar dhe trajtuar femrën si bijë, motër, nënë, pra, si genie njerëzore dhe të barabartë në detyrime dhe të drejta. Lëvizjet feministe, shkollimi, arsimimi, qytetërimi, liria dhe demokracia, mërgimtarët tanë, kanë bërë mjaft, por nuk e kanë ndërruar anën botëkuptimore aq sa duhet.

Cila është porosia juaj për lexuesit e revistës së Misionit tonë?

Porosia ime është shumë e thjeshtë dhe mjaft aktuale për ju, por edhe për të tjerët: T’i kthehemi vetvetes dhe të Vërtetës, ose me fjalë të tjera: Të jemi vetvetja për t’ua mundësuar edhe të tjerëve që të jenë vetvetja! Tradhtia, e keqja apo e mira, fillon me ne dhe në ne!

*Intervistoi: Mirlinda Dushi Berisha,
Langnau bei Reiden*

(Foto: nga Arkivi)

NËNË TEREZA – MODEL DHE FRYMËZIM

Përkujtimi i një shenjti apo shenjtëreshe të kishës, përmes kremtimit liturgjik, dëshiron të shpalojë para njerëzve jetën tokësore dhe atë qiellore të tyre, që Kisha, e frymëzuar nga Fjala e Zotit, gjithmonë e ka respektuar, promovuar, dashur, besuar dhe shpallur në mësimet dhe predikimet e saja.

Sot, në ditën që kremtojmë festën e Nënë Terezës, Kisha, në mënyrë të natyrshme, iu referohet jetës së saj tokësore (1910-1997), duke përkujtuar kështu të gjitha etapat e saj: fëmijërinë, rininë, pjekurinë dhe pleqërinë, duke vepruar kështu e paraqet atë si model edhe për jetën e njerëzve sot.

Fëmijëria e Nënë Terezës, para se gjithash, na sjell në mendje prindërit, Kolën dhe Drane Bojaxhiun, vëllain Lazërin, motrën Agën, farefisnin e gjerë nga Prizreni i lashtë dhe nga Gjakova e kulturës dhe traditës së mirëfilltë shqiptare; vendlindjen e saj Shkupin, kryeqendrën e atëhershme të Dardanisë (Kosovës).

Duke shpalojur moshën e rinisë së saj, Kisha nuk ka frikë të tregojë se shenjtërit ishin persona të zakonshëm: kishin dëshira, ambicie, plane, gëzime, frikëra, dyshime, përplasje, pikërisht ashtu siç do t'i ketë pasur edhe Nënë Tereza. Si çdo i ri dhe e re tjetër, sigurisht se

edhe Gonxhe Bojaxhiu mendonte me mendjen dhe zemrën e vet: Çka të bëj me jetën time? Si ta investoj atë? Me çka të merrem? Kujt t'i kushtohem? Kujt t'i besoj? Për çka dhe për kë të jetoj?

Në "lëmshin" e të gjitha këtyre mendimeve, pyetjeve dhe pikëpyetjeve, në jetën rinore të Gonxhes, siç dihet, zinte një vend të veçantë jeta shpirtërore: Zoti, lutja, devocionet e ndryshme, literatura shpirtërore dhe kishtarë, praktikimi i fesë, ati shpirtëror dhe gjithçka tjetër që ishte e dobishme për një jetë të mirë njerëzore dhe shpirtërore. Jeta shpirtërore ishte dritë për jetën dhe planet e saja. Pikërisht për këtë arsye, një ditë, ndërsa po lutje në shenjtëroren e Zojës së Letnicës, e shndritur në vetvete vendosi që jetën e sajë t'ia kushtojë Zotit përmes jetës rregulltare.

Tekstet biografike të saja tregojnë se ishte e dashur, e suksesshme dhe shumë e talentuar, sa që në Bashkësinë e Motrave të Loretos thuhet se dha një kontribut të madh dhe të pazëvendësueshëm. Arriti të bëhej mësuese shumë e dashur dhe e pranuar mirë nga nxënësit dhe nga bashkëpunëtorët. Megjithatë, në brendësinë e saj, Gonxhja ndjehej ende e porealizuar, sikur i mungonte diçka shumë e rëndësishme.

Më vonë ajo kupton se Zoti kërkonte diçka më shumë prej saj, kërkonte t'ju kushtohej atyre që ishin krejtësisht të lënë pas dore. Këtë thirrje të brendshme filloi ta kuptojë ndërsa po udhëtonte me tren për në ushtrime shpirtërore, aty dëgjon dhe përjeton zërin e Krishtit i cili i thotë: “Kam etje”. Ky zë apo ky frymëzim hyjnor nisi ta shndërrojë zemrën, mendjen dhe shpirtin e saj, dhe kështu filloi thirrja mbi thirrjen, siç e quante ajo vetë. Pas një kohe, relativisht të shkurtër, la rehatinë, komoditetin, profesionin dhe gjithçka tjetër që kishte në Bashkësinë rregulltarë të Loretos, dhe vendosi të niset për në Kalkutë për t'i shërbyer të varfrit ndër të varfër. Kalkuta e asaj kohe, për shumë aspekte edhe sot, ishte qytet ku mund të takoje mjerimin më të skajshëm njerëzor: të sëmurë, të çalë, të varfër, të braktisur kishte gjithandej, në çdo rrugë dhe në çdo shesh. Murgësia e re shqiptare, si engjell i dërguar nga vetë Perëndia, me përvujtëri dhe dashuri të madhe kalonte nëpër rrugët e Kalkutës duke i takuar dhe u përkujdesur për të gjithë, pa dallim.

Në këtë përvojë të dashurisë dhe të vuajtjes së madhe fillon të marrë formë brenda saj edhe më shumë pjekuria njerëzore dhe shpirtërore, e karakterizuar, veçanërisht, nga aftësia për të dhuruar vetveten, pa kompromis, vetëm për të mirën dhe shpëtimin e tjetrit. Po, Gonxhja dhuronte kohën, talentin, aftësinë, dashurinë, lutjen, dhuronte jetën e vet të varfërve ndër më të varfër.

Mosha e pjekurisë së saj, sa e begatshme, po ashtu ishte edhe e vështirë, kalonte nëpër sfida të shumta, por asgjë dhe askush nuk mund ta ndalte vrullin e dashurisë së saj, sepse ajo më të vërtetë ishte e dashuruar në Krishtin dhe në të gjithë ata njerëz të mjerë e të braktisur në të cilët takonte dhe i shërbente vetë Jezusin.

Duke u nisur nga situata reale në të cilën jetonte dhe vepronte, dhe pasi që tashmë i ishin bashkuar shumë vajza e vullnetarë, lindi nevoja e themelimit të një Bashkësie të re, që do të

quhet “Misionaret e Dashurisë”. Kështu filluan lëvizjet e ndryshme, vullnetarët që nga të gjitha anët e botës shkonin për ta ndihmuar veprën e saj. Kjo bashkësi rregulltare filloi të rritej në numër dhe në hapësirë, për një kohë, relativisht të shkurtër, Nënë Tereza hapi shtëpi për Motrat e saja në shumë vende të botës, edhe në ato vende që kishin regjime të forta politike dhe marrëdhënie jo të mira me Kishën katolike. Edhe mosha e pleqërisë së Nënë Terezës është jashtëzakonisht e pasur dhe kuptimplote. Për të nuk ekzistonte kohë pensionimi, përkundraz, shërbente, lutej, punonte, vizitonte Motrat e veta anekënd botës, merrte pjesë në takime të shumta ndërkombëtare. Në këtë mënyrë, katër stinët e jetës së saj (fëmijërinë, rininë, pjekurinë dhe pleqërinë) i ka jetuar me përkushtim të madh njerëzor dhe më përgjegjësi të madhe shpirtërore dhe morale.

Sot, në ditën e festës së Nënë Terezës, përveç jetës tokësore, siç shpalosëm shkurtimisht, Kisha na paraqet edhe jetën e saj qiellore, shenjtërinë që ajo tashmë gëzon. Tani që ajo jeton me Hyjin, gëzon dhe është kurorëzuar me lavdi dhe shkëlqim, e ka fuqinë të ndërmjetësojë për ne dhe për të gjithë ata që e kërkojnë dhe e besojnë fuqinë e saj shpirtërore. Kisha, përmes këtij përkujtimi, tregon se jeta qiellore e saj është pjesëmarrje e plotë në jetën e Hyjit; është plotësim dhe realizim i asaj thirrje në shenjtëri që gjatë jetës tokësore e ndjente dhe e përjetonte për çdo ditë, qoftë duke kaluar edhe nëpër netët e errëta të shpirtit.

Shenjtërit e Kishës janë modele sesi të jetohej mirë dhe me nder jeta e kalueshme tokësore, dhe njëkohësisht janë frymëzim në mënyrë që gjithçka të investohet për jetën qiellore, pa marrë parasysh koston e vuajtjes që jemi të thirrur të p

(Predikim i mbajtur nga don Anton Uka, në Luzern, më 05.09.2023, me rastin e festës së Shën Nënë Terezës)

(Foto: pixabay)

15-TË HAPA DREJT LUMTURISË

Në një libër të botuar në nëntor të vitit 2022, Papa Françesku flet se si të arrijmë lumturinë dhe na kujton se Zoti, krijuesi ynë, dëshiron më të mirën për jetën tonë. Libri tani për tani është i botuar vetëm në gjuhën italiane dhe titullohet “Dua që të jesh i lumtur: Njëqindfishi në këtë jetë.” Në kapitullin e parë, Papa Argjentinës ofron 15 “hapa drejt lumturisë”, të cilët janë të paraqitur më poshtë!

“Lexo brenda vetes”

Papa Françesku shpjegon se “jeta jonë është libri më i çmuar që na është dhënë” dhe pikërisht në ato faqe mund të gjejmë të vërtetën dhe lumturinë që dëshirojmë dhe kërkojmë. Papa citon Shën Augustinin, i cili thotë: “Kthehu brenda vetes; e vërteta banon në njeriun e brendshëm.” Ai i fton të gjithë, duke përfshirë edhe veten, të lexojnë jetën dhe udhëtimet personale “me qetësi”.

“Mos harroni se jeni i/e veçantë”

“Secili prej nesh është, dhe është në këtë botë, që të ndihet i dashur në veçantinë e tij dhe të duam të tjerët siç nuk mund të bëjë askush tjetër në vendin tonë”, nxit Kreu i Kishës Katolike, duke shtuar se nuk duhet të ulemi në karrige, duke pritur të thirremi si rezervë e dikujt. Përmes veçantisë sonë ne mësojmë të duam. “Çdo person është i veçantë në sytë e Zotit,” dhe mbani mend “ne jemi në botë për të

jetuar një histori dashurie, një histori dashurie me Zotin, për të përqaftuar guximin e zgjedhjeve të forta, për të ndërmarrë rrezikun e mrekullueshëm të dashurisë,” shpjegon Papa.

“Nxirrni në pah bukurinë tuaj”

Ipeshkvi i Romës shprehet se “bukuria është një nga mënyrat e privileguara për të arritur Zotin”, i cili është “pandashmërisht i mirë, i vërtetë dhe i bukur”. Kjo bukuri nuk është “sipas modës së botëve”, ose “e kthyer në vetvete”, ose “pajtohet me të keqen”, specifikon ai. Ai citon Narcisin dhe Dorian Grey si shembuj të atyre që kërkonin llojet e gabuara të bukurisë. “Unë flas për bukurinë që nuk zbehet kurrë, sepse është një pasqyrim i bukurisë hyjnore”, shpjegon Françesku.

“Mësoni të qeshni me veten tuaj”

Në një botë që vazhdimisht na bën presion për të qenë të përsosur, Papa Françesku rekomandon “të shihesh herë pas here në pasqyrë dhe të qeshësh me veten!” “Do të të bëjë mirë”, shton ai.

“Jeto një shqetësim të shëndetshëm”

Papa paralajmëron të mos bëhet “një Peter Pan që nuk dëshiron të rritet” dhe qëndron i mbyllur në dhomën e tij. Ai na inkurajon të jetojmë një shqetësim të shëndetshëm në “dëshirat dhe synimet” tona.

“Ai shqetësim që të shtyn gjithmonë të ndryshosh, të mos ndihesh kurrë sikur ke ‘arritur’”, shpjegon ai.

“Mësoni të kërkonit falje”

Të gjithë jemi të vetëdijshëm se në rolet tona si nëna, etër, miq, bijë, bija, etj. ndonjëherë nuk arrijmë të përmbushim pritshmëritë apo aspiratat tona dhe të të tjerëve. “Ne të gjithë jemi ‘në deficit’ në jetë,” shpjegon Papa. Megjithatë, ai shton se “ne të gjithë kemi nevojë për mëshirë” dhe në fakt na kujton se “Zoti gjithmonë ju del përpara dhe ju fal i pari”.

“Mësoni të lexoni trishtimin tuaj”

Në një botë ku trishtimi shihet si “një e keqe nga e cila duhet shpëtuar me çdo kusht”, Papa Françesku ofron një pikëpamje tjetër. Ai e sheh trishtimin si një “thirrje zgjimi të domosdoshëm”. “Ndonjëherë trishtimi funksionon si një semafor, duke na thënë: është e kuqe, ndalo”, shpjegon ai, duke na bërë thirrje të përqafojmë këtë emocion thelbësor.

“Krijë ëndrra të mëdha”

“Zoti nuk do që ne të ngushtojmë horizontet tona, nuk do që ne të parkojmë në anët e jetës, por të vrapojmë drejt qëllimeve të larta me gëzim dhe guxim”, nxit Papa. Për më tepër, përmbushja e ëndrrave të Zotit për ne duhet të ndodhë në jetën tonë të përditshme, jo vetëm në fundjavë apo pushime, nënvizon Papa. Të ëndërrosh është se si mund të përqafojmë bukurinë e jetës, thotë ai.

“Mos i dëgjo ata që shesin iluzione”

Papa Françesku paralajmëron kundër atyre që “flasin për ëndrra dhe shesin iluzione”, pasi ata janë “manipulues të lumturisë”.

“Bëhu revolucionar, shko kundër rrymës”

Në një shoqëri ku norma është të shijosh momentin dhe të mos shqetësohesh për marrjen e vendimeve konkrete dhe përfundimtare, Kreu i Kishës Katolike kërkon të jemi “revolucionarë, të rebelohemi kundër kësaj kulture që në thelb beson se nuk jeni në gjendje të merrni përgjegjësi”. “Kini guximin të jeni të lumtur”, kërkon ai.

“Merrni rreziqe, edhe nëse përfundoni duke gabuar”

Për të qenë të lumtur, Papa thotë se duhet të jemi aktivë në jetën tonë dhe të mos e vëzhgojmë atë “nga ballkoni” ose të jemi si “një makinë e parkuar”. “Mos e ngatërroni lumturinë me një divan”, thotë ai, duke na inkurajuar të rrezikojmë dhe të kapërcejmë frikën për të mos jetuar me një “shpirt të mpirë”.

“Ec me të tjerët”

Papa Françesku nënvizon rëndësinë e të pasurit të një bashkësie dhe të marrëdhënieve të ngushta për të na lejuar të jemi të lumtur. “Ecni në bashkësi, me miqtë, me ata që ju duan: kjo ju ndihmon të arrini qëllimin tuaj. Dhe nëse bie, ngrihu”, thotë ai, duke thënë se rëndësia është të mos “mbetesh i rënë apo i rrëzuar”.

“Jeto falas”

Papa Françesku na inkurajon të mësojmë nga Zoti, i cili “jep falas, deri në atë pikë sa ndihmon edhe ata që nuk janë besnikë”. Ai na bën thirrje që të mos matim vazhdimisht atë që japim dhe marrim në këmbim. “Neve na është dhënë jeta falas; ne nuk kemi paguar për të. Kështu që ne të gjithë mund të japim pa pritur asgjë”, shpjegon Papa.

“Shiko përtej errësirës”

“Mos ndaloni së kërkuari dritën në mes të errësirës që kaq shpesh e mbajmë në zemrat tona dhe shohim rreth nesh,” inkurajon Françesku. Ai na fton të “shikojmë lart” në mënyrë që të “kapërcejmë tundimin për të qëndruar të shtrirë në dyshemetë e frikës sonë”.

“Mos harroni se jeni të përcaktuar për më të mirën”

Si këshillë të fundit, Papa Françesku na kujton sërish se “Zoti e do më të mirën për ne: do që të jemi të lumtur”. Zoti nuk na kërkon asgjë, por thjeshtë le në zemrat tona një gëzim “të plotë dhe altruist” dhe “të pashuar kurrë”.

Përktheu nga anglishtja: Adelina Palushi, Prishtinë

NËNË TEREZA NA KA MËSUAR...

Sot, sërish këtu në Prishtinë jemi bërë bashkë për të nderuar kujtimin për një figurë madhore të kombit dhe njerëzimit. Sot na ka bërë bashkë emri dhe lavdia planetare e një gruaje, e cila rrugën e shenjtërimin e filloi nga vendlindja e saj, nga Shkupi ynë. Ajo këtë rrugë e nisi si Gonxhe dhe e përfundoi si Shën Nëna Tereze dhe gjithë këtë hark jetësor ajo e mbushi me dashuri, ngrohtësi, përkujdesje ndaj të vetmuarve, të sëmurve, të pastrehëve.

Në kohën kur jetoi e veproi Nëna Tereze, bota ishte e mbushur me plot njerëz shpresëhumbur, dhe ishin të papërshekruara vuajtjet që përjetonin të gjithë ata që mbeteshin jashtë kujdesit shoqëror. Por, askush nuk e kishte pritur se një grua trupvogël, që nuk posedonte kurrfarë fuqie politike a ekonomike, do të bëhet kandil i pashuar për miliona zemra të thyera. Ajo, me qasjen e butë, paqësore e mirëkuptuese u bë udhërrëfyese e porosive hyjnore ndaj njerëzimit.

Sot kur kujtojmë 113 vjetorin e lindjes dhe 26 vjetorin e vdekjes së Nënës Tereze, kemi

shumë nevojë për fuqinë magjike të këtij udhërrëfimi, sepse trazirat në botë ndodhin më së tepërmi kur prishen balancat mes hyjnore dhe tokësore.

Ne edhe sot jemi dëshmitarë të një beteje të pakupimtë mes ambicjeve për pushtet dhe përpjekjeve të mundimshme për shtetndërtim. As Kosova nuk është e kuryser nga këto beteja, prandaj në raste të tilla do të na ndihmonte shumë filozofia e miërkuptimit mes njerëzve që kultivoi Nëna Tereza. Duke marrë shembull këtë filozofi, edhe politkëbërja jonë mund të lirohet nga energjitë e tepërta që sjellin vetëm mospajtime e kundërthënie të vazhdueshme.

Në një shtet demokratik, janë normale betejat politike, por ato kanë kuptim vetëm atëherë kur thelbi i atyre betejave është synimi për të gjetur rrugë të duhura bashkëpunimi në favor të mirëqenies së qytetarëve dhe zhvillimit të vendit.

Pas disa dekadave, qytetarët e Kosovës ndoshta do ti harrojnë emrat e politikanëve që kanë mbajtur poste të caktuara, por ata

asnjëherë nuk do t'i harrojnë veprat e mira që do t'iu lënë gjeneratave të ardhshme.

Nëna Tereze, duke qenë një besimtare e devotshme, na ka mësuar se si të sillemi ndaj atyre që nuk mendojnë si ne. Ajo asnjëherë kundërshtarin nuk e konsideronte armik, prandaj edhe ne duhet të mësohemi të sillemi brenda këtyre normave që janë më të arsyeshme, më paqësore dhe më tolerante.

Prandaj, edhe ne si Institut tashmë e kemi shndërruar në strategji veprimi këtë filozofi jetësore të Nënës Tereze, kurse manifestimi tradicional kulturor-shkencor “DRITA e GONXHES” që po e organizojmë prej tre vitesh me radhë, dëshmon përkushtimin ndaj kësaj filozofie. Dhe për ta kuptuar atë më lehtë kemi revistën me të njejtin emër, e cila tashmë është bërë një palinsest i trashëgimisë shpirtërore e humane të Gonxhe Bojaxhiut-Nënës Tereze. Edhe nr. 2 i kësaj reviste, që sapo ka dalur nga shtypi, vazhdon traditën e nisur të ruajtters, sistemimit, artikulimit dhe shumëfishimit të fjalëve e porosive të Nënës Tereze, të cilat vazhdojnë të mbeten një thesar i çmuar i njerëzimit. Ky është edhe vizioni që po ndiqet nga Departamenti i trashëgimisë së Gonxhe Bojaxhiut-Nënës Tereze në Institutin tonë, i vetmi i këtij lloji në botë, i cili synon të afirmojë dimensionet shumështrësore të kauzave universale të Nënës Tereze, por me një qasje pak a shumë specifike, duke ndriçuar dhe argumentuar para botës edhe disa nuanca jetëshkrimore që i kishte vetëm Gonxhe Bojaxhiu, para se të bëhet Nënë Tereza. Pa këto nuanca Nënë Tereza do të dukej si një lis gjigant pa rrënjë. Andaj ne si Institut dhe si Departament, synojmë t'ia paraqesim botës pikturën e plotë me një lis që rrënjët i ka në Shkup, kurse degët në mbarë globin.

Sa me fat duhet të jetë ai vend dhe ai popull i cili në vete mban rrrënjët e Gonxhe Bojaxhiut- Nënës Tereze, por kjo nuk majfton për të nderuar figurën e saj, sepse janë

(Foto: RV)

veprat ato që na obligojnë të mbajmë gjallë kujtimin për Nënë Tereze.

Sa më shumë vepra të mira të bëjmë, aq më tepër e arsyetojmë lidhjen me Nënë Tereze, por edhe më tepër i japim hapësirë asaj të vendoset në përmasat e gjëra të universalizmit. Nënë Tereza është pasuri e gjithë botës dhe çdo përvetësim i figurës së saj, i redukton përmasat e misionit të shenjtë që ajo kishte. Si një shpend shtegtar që është i lirë të ngrëjë follenë ku të dojë, edhe Nënë Tereza është e lirë të depërtojë në zemrat e të gjithë atyre që kanë nevojë për dorën e ngrohtë të kujdesit dhe fjalëve që sjellin shpresë e optimizëm. Vetëm atëherë kur veprat e mira e gjejnë rrugën e duhur, njerëzimi pahetueshëm do ta kujtojë Nënë Tereze, sepse ajo ishte një urë që lidhte njerëzit edhe atëherë kur ata ishin të hasmëruar. Ajo lidhte të mundurën, me të pamundurën...

Më tepër se kurdo herë tjetër, sot kemi nevojë për ura të tilla, të cilat përpos që shkurtojnë dhe eliminojnë distancat e paragjykimëve mes njerëzve, ato i bëjnë edhe më të kalueshme zgjidhjet dhe kompromiset në situata e kriza të caktuara.

Kosova dhe qytetarët e saj meritojnë të jetojnë me dinjitet, sepse vuajtjet shekullore kanë qenë shumë më të mëdha se çdo ambicje për të projektuar kauza afatshkurtëra politike.

(Kumtesë e mbajtur në Prishtinë nga prof. Skender Asani, më 26 gusht, 2023)

(Foto: Domienik-Gjónaj)

Procesi shkollës kërkon angazhim, dhe në këtë proces familje të ndryshme po ashtu edhe mësues të ndryshëm përcjellin te fëmijët metoda të ndryshme që shprehin që do t'i ndihmojnë dhe do të jenë të suksesshme për ta. Shpesh herë, dhe jo me qëllim të keq, këto kërkesa vijnë shumë arbitrare dhe ndoshta edhe mund të jenë të mërzitshme për fëmijët, kështu ndikojmë negativisht në motivimin e brendshëm të fëmijëve. Prandaj, në këtë artikull do t'i ndajmë tri këshilla për të ju ardhur në ndihmë në punën tuaj me fëmijët.

Kur flasim për suksesin në shkollë ose edhe po të pyesim të tjerët por edhe veten se çfarë quajmë sukses në shkollë, besoj se një përqindje e madhe do të përgjigjeshim: notat e mira, pse jo krejt 5-a, ndoshta një përgjigje të ngjashme do të jepnin edhe vetë mësuesit. Dhe po, çfarë duan prindërit edhe mësuesit për fëmijët përkthehet në një të vërtetë të pakontestueshme për ta, bëhet edhe një dëshirë e tyre, dhe si pasojë ata do të bëjnë maksimumin për të arritur atë, dhe kur nuk mund ta arrijnë gjejnë shumë zhgënjim, ndjehen sikur se kanë bërë detyrën, sikur ndoshta s'do i duan më njësoj, mund të ndodhë një humbje besimi në vetvete, për shkak të një standardi që ju është shërbyer. Por përveç kësaj, ata edhe nëse do kenë rezultate të arritura, ata aq shume të preokupuar me rezultatin dhe synimet që ju i keni

vendosur, saqë procesi i të mësuarit, i rritjes, i marrëdhënieve, i eksplorimit, do kalojë pa u përjetuar mirë sepse mendja e tyre është e fiksuar diku tjetër, tek rezultati, tek shpërblimi, tek pritshmëria. Pra njëra nga këshillat e para është të vlerësoni procesin e fëmijëve më shumë sesa rezultatin. Nëse ne zhvleftësojmë procesin dhe minimizojmë rëndësinë e tij dhe krejt fokusi ynë ne raport me fëmijën dhe suksesin në shkollë është nota, ne kështu do vrasim te fëmijët motivimin e brendshëm dhe kështu gradualisht ata do të humbasin interesin për të mësuar, për procesin, për sfidat, për rritjen, për përmirësimin, për kuriozitetin, për t'u bërë më të mirë. Me proces nënkuptohet vetë natyra e fëmijës dhe të rriturit, që është kureshtja për të eksploruar, për të njohur, për të ditur, për të mësuar. Prandaj prindër e mësues, është shumë e rëndësishme që fëmijët t'i ndihmojmë të jetojnë në natyrën e tyre, duke mos e reduktuar suksesin në shkollë vetëm në nota maksimale, por te bashkëpunimi, te aftësia për të krijuar miqësi, për të kërkuar ndihmë, te përpjekja që bën fëmija, te gabimet që bën, por që bashkë me ty aty, ti e inkurajon "mos u shqetëso bij/bir unë jam këtu për të të ndihmuar", "bashkarisht do bëjmë më mirë te kjo lënda" ose edhe duke e pyetur: "si mendon ti se mund të përmirësosh këtë situatë?". Pra s'ka rëndësi vetëm nota e mirë, por prezenca jote në jetën e tij, bashkëpu-

nimi, ndihma, shpërblimi edhe për përpjekjet dhe jo vetëm kur fëmija merr notat maksimale.

Sukses do të thotë kur ju angazhoheni bashkarisht për t'u bërë me të mirë edhe në mësim, edhe në shkollë, duke krijuar rutina të shëndetshme, periudha të caktuara studimi, ti shpërbleni jo vetëm kur marrim 5-a por kurdo që përpiqen dhe investojnë për t'u bërë më të mirë, dhe t'i shpërbleni jo vetëm me gjëra materiale, por me përqafime e fjalë inkurajimi. Prandaj prindër nëse keqinterpretojmë çfarë është sukses për fëmijët, rrezikojmë që nga ata të vjedhim një kohë të bukur dhe domethënës në procesin e nxënies dhe të rritjes së shëndetshme. Kur jemi të përfshirë si prindër, të angazhuar, mirëkuptues, përkrahës, dimë t'i ndihmojmë kur gabojnë, t'i ndihmojmë të gjejnë besim kur rrëzohen, i ndihmojmë ata të shohin pikturën e madhe jo të ngushtë, vendosim qëllime dhe i respektojmë ato, atëherë mësimi do të jetë proces i bukur e procesi një sukses i garantuar.

Dhe prindër, kijeni parasysh se derisa fëmijët e vegjël kërkojnë praninë tuaj dhe angazhimin tuaj me te madh, janë të rriturit dhe adoleshentët kërkojnë dhe hapësirën e tyre, privatësinë e tyre, përndryshe ata nuk do të ndihen të motivuar për të mësuar, ose edhe mund të bezdisen, prandaj jepuni atyre hapësirën e nevojshme.

Krijoni lidhje me mësuesit

Studimet tregojnë qartë se: përfshirja e familjes dhe komunikimi pozitiv mes shkollës dhe shtëpisë është e lidhur ngushtë me suksesin e fëmijës në secilin aspekt, në mësim më të mira, sjellje më pozitive, pjesëmarrje në klasë, në qëndrimin pozitiv të fëmijës në raport me shkollën. Ata bashkarisht mund të gjejnë mënyra sesi mund ta motivojnë fëmijën, ose edhe cilat janë shkaqet që fëmija po ndesh në vështirësi, ose po vuan. Duke parë interesimin e sinqertë nga të dy palët fëmija do të ndjehet me i inkurajuar për të vazhduar përpara ose edhe për të përparuar në mësim. Mos harroni të falënderoni mësuesit për

punën që bëjnë me fëmijët tuaj. Po ashtu gjuha mos të jetë një pengesë për të komunikuar me ta, gjëni një përkthyes ose dikë që mund t'ju ndihmojë për t'u lidhur me mësuesin e për të komunikuar rreth ecures së fëmijës tuaj.

Promovojeni fëmijës mbrojtjen e vetes

Ndodh shpesh që fëmijët nuk arrijnë të verbalizojnë emocionet e tyre, dhe vetëm kur shohim ndryshime të dukshme te ta, si tërheqje, rënjë në mësim, ndryshime humori, mos interes ndaj lojërave, shohim që ka diçka tek fëmija që nuk shkon. Por gjithsesi ai nuk e shpreh, mund të refuzojë të dëshirojë të shkojë në shkollë, por pa treguar arsytet.

Prandaj që nga parashkollori është e rëndësishme që t'ju mësohet fëmijëve të mbrojnë veten e tyre, duhen inkurajuar që të tregojnë çfarë duan, ta shprehin hapur kur ata s'po trajtohen mirë, edhe për të kërkuar prej njerëzve që ti trajtojnë ata sikurse duan. Nëse kanë një konflikt ta flasin me prindërit dhe mësuesin, nëse dikush i ngacmon dhe i bullizon po ashtu të flasin, e kur ata flasin ju duhet t'i dëgjoni me vëmendje, trajtojeni seriozisht shqetësimin e tyre që ata të kuptojnë se ju dëshironi t'i ndihmoni por edhe se po i kuptoni. Nëse do t'i mësoni fëmijët të qëndrojnë në mbrojtje të vetes së tyre duke shprehur me zë shqetësimet e tyre, qoftë për shokët apo këdo dhe në çfarëdo situatë, ju po i ndihmoni ata të gjejnë mekanizma më të mirë për t'u përbashkuar me situata të pakëndshme, dhe po i mbronin ata më shumë që të mos rrezikohen nga probleme psikologjike.

Në këtë sfidë të përbashkët, juve prindër ju uroj të gjëni metodat më të mira dhe më të dashura për t'i ndihmuar fëmijët në procesin e formimit të tyre, juve mësues ju uroj të jeni përgjegjës të mirë për të mbjellë me durim të mirën në jetën e tyre, e juve fëmijë ju uroj të merrni shumë të bukura nga shkolla, e të bukurën ta shpërndani kudo që të shkoni!

*Shkruan: Daniell D. Ukaj,
psikolog klinik, Tiranë*

(Foto: Firok Kola)

IDENTITETI KOMBËTAR DHE RELIGJIONI TE SHQIPTARËT

Të nderuar pjesëmarrës, Ju përsëritës të gjithëve, në veçanti e përgëzoj aktivistin e palodhshëm të kulturës dhe gjuhës shqipe z. Riza Demaj, që në bashkëpunim të ngushtë me profesorin e respektuar z. Frashër Demaj, ka organizuar këtë Konferencë mbi identitetin kombëtar dhe religionin te shqiptarët. E falënderoj për ftesën dhe për iniciativën e bashkimit të ne të gjithëve që realisht kemi role, përgjegjësi, detyra, bindje politike dhe fetare të ndryshme mes njëri-tjetrit, por historinë dhe identitetin e kemi të përbashkët dhe kjo gjithmonë na ka mbajtur të bashkuar.

Identiteti, sikurse edhe kultura, janë koncepte shumë të gjëra dhe komplekse saqë vërtetë është e vështirë të jepet një shpjegim i vlefshëm për të gjithë. Aq më e vështirë është të nxirren definicione që do të përmblihdnin përmbajtjen e thellë të këtyre koncepteve që shprehin në mënyrë unike para se gjithash individin, pastaj elitën apo grupin dhe në fund bashkësinë e një populli, dmth. kombin. Meg-

jithatë duhet theksuar se me identitet të një kombi nënkuptohet tërësia e tipareve fizike, morale, shpirtërore, kulturore, gjuhësore që ka një komb i caktuar dhe që e dallojnë atë nga kombet e tjera. Pra, këto tipare dalluese janë pjesë e vetëdijes nacionale.

Prandaj mund të shtrohet pyetja: Identiteti ynë shqiptar a është identitet perëndimor apo është lindor?

Të gjithë e dimë se mbi këtë pyetje tashmë janë konsumuar debate të shumta në shoqërinë tonë, të cilat kanë prodhuar, fatkeqësisht, më tepër sesa kuptim, keqkuptim dhe rreshtim në "pro et contra".

Debatet e tilla mbi identitetin në realitetin tonë shqiptar, pikërisht pse tendencioze, edhe besimet fetare i kanë ndarë në perëndimore dhe lindore, duke harruar që të tria besimet fetare monoteiste, pra hebraizmi, krishterimi dhe islami vijnë pikërisht nga lindja.

Po të merrim dhe të rilexonim, pa ngar-

kesë, historinë tonë të lashtë dhe të ndritur, do të kuptonim se identiteti ynë nuk është as lindor e as perëndimor, por ai është ilir-arbëror-shqiptar për vet faktin e autoktonisë tonë gjeografike, gjuhësore dhe gjenetike. Po ashtu do të kuptonim se ky identitet arbëror, që nga fillimi i erës së re, ndër të parët nga të gjithë popujt e tjerë evropian, e ka pranuar me liri, pra, pa imponim, besimin e krishterë që realisht identitetit tonë (kombit) i ka dhënë një kulturë dhe qytetërim të lartë, që për parim kishte dhe vazhdon të ketë etikën dhe moralin ungjilior.

Po ashtu duhet theksuar se historia jonë kombëtare e erës së re, pra prej Krishtit e këndej, është e pakuptueshme pa dimensionin fetar.

Fillimisht duhet kujtuar se krishterimi ndër shqiptar erdhi në një kohë kur Perandoria e fuqishme Romake bëri çmos për ta penguar lirinë e praktikimit dhe shtrirjen e tij. Ndërsa islami në trojet tona erdhi në një kohë kur perandoria e fuqishme Otomane bëri çmos, duke përdorur sisteme të rrepta politike, mënyra të dhunshme dhe barbare për ta imponuar 'credon' e tyre. Pra, kemi dy kontekste diametralisht të kundërta të ardhjes së krishterimit dhe islamit ndër shqiptarë.

Krishterimi, siç dihet, edhe para Ediktit të Milanos (313), i dha identitetit të popujve evropianë, që do të thotë edhe identitetit tonë, qytetërim dhe kulturë të lartë zhvillimi në të gjitha fushat, pa kërkuar tjetërsim. Kurse islami, i imponuar dhe i promovuar nga perandoria Otomane, falë kontributit të pakontestueshëm të shqiptarëve, nuk arriti të depërtojë në popujt evropianë, por aty ku arriti shkatërroi qytetërimet ekzistuese, duke tentuar të rrënojë, jo vetëm trupin e një kombi, por edhe rrënjët e tija.

Me të gjitha këto përplasje të kulturave, qytetërimeve dhe besimeve fetare, shqiptarët, falë lëvizjeve kombëtare të udhëhequra nga mendje të ndritura, edhe pse me vështirësi, ja

arritën ta ruanin pronën e vet, identitetin shqiptar dhe lidhjen me qytetërimin evropian apo perëndimor, që për ne shqiptarët është ontologjik, jo konstrukt.

Shkrimtari i famshëm çek, Milan Kundera (1929-2023), në romanin e tij "Injoranti", duke iu referuar personazhit qendror të veprës, Irenës, brenda së cilës luhet drama e ndërdisjes, shtron këtë pyetje: "A është e vërtetë se Irenën e ka kapluar humbja e kujtesës?"

Në analogji me veprën e cituar edhe ne mund dhe duhet të pyesim: "A është e vërtetë se shqiptarët i ka kapluar humbja e kujtesës?" "A është e vërtetë se shqiptarët nuk i pranojnë vlerat dhe figurat themelore të historisë dhe kulturës së vet?" "A është e vërtetë se shqiptarët nuk kanë një identitet të vetin?"

Betejës së hapur kundër kujtesës, e cila po zhvillohet dhe po promovohet në mjediset fetare, shoqërore dhe politike, duhet t'i përgjigjemi urgjentisht dhe unanimisht në shpirtin dhe frymën e Gjergj Kastriotit, Pjetër Bogdanit, Gjon Buzukut, Jeronim de Radës, Naim Frashërit, Gjergj Fishtës, Ernest Koliqit, Ibrahim Rugovës dhe shumë figurave të tjera, laike dhe fetare, që për komb dhe atdhe dhuruan dhe sakrifikuan çdo gjë.

Këto modele duhet të jenë për ne shqiptarët frymëzim dhe ngushëllim, që sa herë që dukuritë e shëmtuara paraqitën në habitus-in e kombit tonë, të frymëzohemi nga trashëgimia jonë e çmueshme kulturore dhe shpirtërore, e cila mund të përmblihet në vargjet e intelektualit të madh të Rilindjes Kombëtare Shqiptare, Luigj Gurakuqit, i cili thoshte: "Veç një qëllim i naltë t'ban me durue, e zemrën ta forcon; ndër kundërshtime s'vyn kurr me u ligishtue, mjer ai që nuk qëndron".

(Kjo kumtesë është mbajtur në Konferencën Kombëtare mbi identitetin dhe religjionin të shqiptarët, me 24 shtator 2023, në Reinach-Zvicër, nga Dr. Don Anton Uka, udhëheqës i Misionit Katolik Shqiptar në Luzern)

WAS HABEN HALLOWEEN, ALLERHEILIGEN UND ALLERSEELEN GEMEINSAM?

(Foto: pixabay)

Halloween, fällt immer auf den 31. Oktober. Der Ausdruck steht eigentlich für "All Hallows Eve", auf Deutsch bedeutet dies "der Abend vor Allerheiligen".

Der Brauch stammt ursprünglich aus der keltischen Tradition, also von den Iren. Die Auswanderungswelle der Iren nach Amerika, brachten diesen Brauch nach Amerika, wo sich diese Tradition schnell etablierte. In Amerika wird Halloween bis heute gross gefeiert. Verkleidete Kinder und Erwachsene gehen von Tür zu Tür und bitten um Süßigkeiten. Langsam hat sich diese Tradition auch nach Europa geschlichen.

Am 1. November ist dann «Allerheiligen» Tag, welcher von Papst Gregor IV im Jahr 835 als eine jährliche Feier für alle Heiligen festgelegt wurde. Zuvor wurde jedem Heiligen ein eigener Feiertag gewidmet. Da aber immer mehr Heilige dazu kamen, war es allmählich unmöglich jedem Heiligen einen eigenen Feiertag zu widmen. Aus diesem Grund entschied Papst Gregor IV, den 1. November als Gedenktag für alle Heiligen festzulegen, also den Allerheiligen Tag.

Am 2. November ist dann Allerseelen, dieser Tag wird an alle Verstorbenen gewidmet. Allerseelen ist der Gedenktag für die verstorbenen Menschen, die nicht heiliggesprochen wurden. Das heisst es ist der Gedenktag für alle Toten.

Die beiden Feiertage Allerheiligen und Aller-

seelen haben sich jedoch in den letzten Jahrhunderten immer mehr vermischt.

Die Familien und Verwandten der Verstorbenen gehen auf den Friedhof und schmücken die Gräber der Verstorbenen bereits am 1. November, da der 2. November nicht als offizieller Feiertag feststeht und die Menschen an diesem Tag wieder arbeiten müssen.

Auf den Gräber gehört immer auch ein rotes Licht oder eine rote Kerze, welches das «ewige Licht» oder «Seelenlicht» symbolisiert, welches den Verstorbenen auch noch an Allerseelen leuchten soll. Das ewige Licht symbolisiert das ewige Leben.

Das Christentum lehrt Hoffnung zu haben, dass es ein Leben nach dem Tod gibt. Christen: innen glauben an die Auferstehung, und dass wir nach unserem Tod die Verstorbenen eines Tages wieder sehen werden.

Jesus hat gesagt: «Ich bin die Auferstehung und das Leben. Wer an mich glaubt, der wird leben, selbst wenn er stirbt.» (Johannes, Kapitel 11, Vers 25).

Christen: innen glauben an die Auferstehung, weil Jesus gestorben ist und nach drei Tagen auferstanden ist. Immer wieder hat Jesus vom Himmel gesprochen, vom ewigen Leben in Gemeinschaft mit Gott.

Shkruan: Bergita Krasniqi, Luzern

(Foto: RV)

SËMUNDJA CELIAKE

Simptomat e sëmundjes celiake janë shumë të ndryshme. Kur gëlltitet, ndodh një reaktion autoimun kundër mykozës së zorrëve të hollë, e cila është përgjegjëse për përthithjen e lëndëve ushqyese, vitaminave dhe mineraleve. Kjo e bën edhe më të rëndësishme respektimin e një diete të rreptë pa gluten. Edhe sasitë e vogla të glutenit bëjnë që sistemi imunitar të reagojë me mbindjeshmëri dhe të shkaktojë inflamacion të mykozës.

Një studim më i madh supozon se një në 100 njerëz, pra 1% e popullsisë, është i prekur. Përveç sëmundjes celiake, ekziston edhe alergjia ndaj glutenit. Në ndryshim nga sëmundja

celiake, alergjia nuk prek zorrët, por më tepër sistemin imunitar.

Kungim pa gluten

Sipas qarkores së Vatikanit, një hoste apo kungim krejtësisht pa gluten nuk lejohet për Eukaristinë. Sepse duhet të përbëhet nga miell gruri dhe nga uji. Kjo në mënyrë të pashmangshme do të thotë që kungimi duhet të përmbajë gluten. Sipas rregulloreve ndërkom-bëtare të ushqimit dhe nga këndvështrimi mjekësor për njerëzit me sëmundje celiake Kungimi me përmbajtje gluteni më pak se 20 ppm (20 mg/kg) konsiderohet "pa gluten"

Meqenëse mbetet një "çështje e plotë" pa varësisht përmbajtjes së ulët të glutenit, mund të përdoret për festime masive në Kishën Katolike.

Nëse është e nevojshme, personat e prekur nga kjo sëmundje mund të kontaktojnë motrat ose meshtarit në Misionin tonë, ata do të sigurojnë kungimin pa gluten dhe kështu mund të kungoheni edhe ju.

(Foto: RV)

Shkruan: Gjane Simoni, Luzern

Nëntor 2023

03.11.2023

18:30 e premtja e I e muajit,
adhurim dhe Mesha në Luzern

05.11.2023

11:00 Mesha në Inwil ZG
13:30 Mesha në Sursee
18:00 Mesha në Giornico TI

12.11.2023

13:30 Mesha në Emmenbrücke
17:00 Mesha në Willisau

18.11.2023

20:00 Festa me Korin dhe
Turniri në Ping-pong në Luzern

19.11.2023

10:30 Mesha në Goldau
13:30 Mesha në Sursee

25.11.2023

20:00 Mbledhja me Këshilltarët në Luzern

26.11.2023

11:00 Mesha në Inwil ZG
13:30 Mesha në Emmenbrücke
17:00 Mesha në Menznau

Dhjetor 2023

01.12.2023

18:30 e premtja e I e muajit,
adhurim dhe Mesha në Luzern
19:00 Ripërtritje shpirtërore për
Korin dhe Lexuesit në Luzern

02.12.2023

18:00 Mesha në Vetroz

03.12.2023

11:00 Mesha në Inwil ZG
13:30 Mesha në Sursee
18:00 Mesha në Giornico TI

05.12.2023

06:00 Rorate në Luzern

06.12.2023

Festa e shën Nikollit

08.12.2023

15:00 Mesha në Luzern dhe Festa për fëmijë

09.12.2023

16:00 Ripërtritje shpirtërore
për të rinjtë në Luzern

10.12.2023

13:30 Mesha në Emmenbrücke
17:00 Mesha në Willisau

12.12.2023

06:00 Rorate në Luzern

14.12.2023

18:00 Rrëfimet e përbashkëta në Willisau

16.12.2023

17:00 Rrëfimet e përbashkëta në Luzern

17.12.2023

10:30 Mesha në Goldau
13:30 Mesha në Sursee
16:00 Ripërtritje shpirtërore për gratë

19.12.2023

06:00 Rorate në Luzern

24.12.2023

13:30 Mesha në Luzern
18:00 Mesha në Gettnau
20:00 Mesha në Emmenbrücke
23:00 Mesha në Inwil ZG

25.12.2023

10:30 Mesha në Goldau
13:30 Mesha në Sursee

26.12.2023

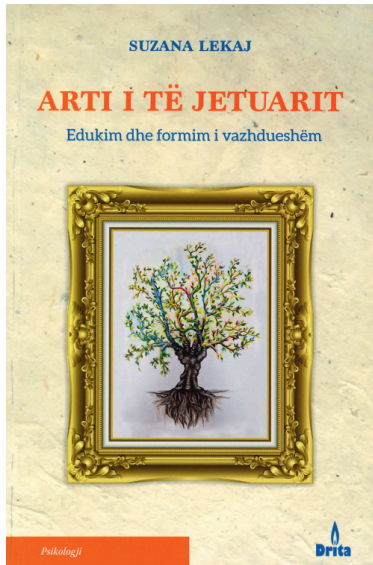
Festa Familjare

28.12.2023

19:30 Festa e Fëmijëve të pafajshëm,
Mesha në Luzern

31.12.2023

13:30 Mesha në Emmenbrücke
19:30 Nata e Vitit Ri në Luzern

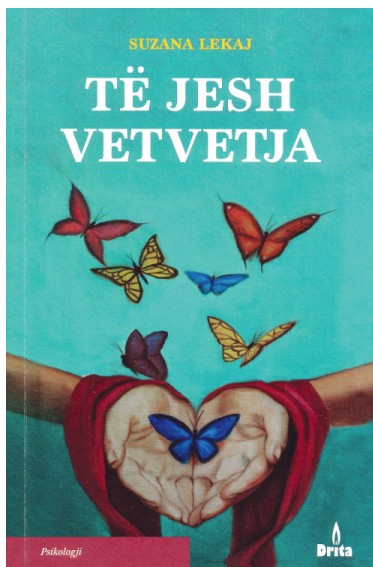

Suzana Lekaj
Arti i të jetuarit

“Autorja e këtij libri, Motër Suzana, me një thjeshtësi e një ndjeshmëri të lartë, na ka sjellë në mendje disa prej vlerave, virtyteve dhe ndjesive, që kemi fatin t’i jetojmë, t’i përjetojmë dhe t’i ndajmë me të tjerët gjatë gjithë jetës sonë, por që zakonisht jemi të prirur t’i nënvlerësojmë ose t’i injorojmë ato, t’i ndrydhim brenda vetes ose t’i anashkalojmë, duke mos i dhënë rëndësinë e duhur, pasi kemi bindjen e gabuar, se për to duhet të presim një kohë apo moment tjetër, apo të veçantë, ndërkohë që duhet t’i jetojmë ato në përditshmërinë tonë, pra sot, tani.

Teksa lexoja këtë libër të vyer, nëpër mend më kaloi pikërisht kjo ide: Sa e mërzitshme, e mjerë dhe zbehtë, do të ishte jeta pa emocione! Sa pa kuptimtë do të ishte jeta, pa vlera dhe virtyte! Gjithashtu, në këtë libër autorja na kujton, na sugjeron, dhe na këshillon se është e nevojshme që, herë pas here, ta ndalim vrapin dhe rendjen e jetës së përditshme për të marrë frymë thellë, për të kujtuar atë që vërtetë ka rëndësi, për t’u kthjelluar në prioritetet tona dhe për të kuptuar se jeta është dhuratë e çmuar, se lumturia e vërtetë është një mozaik i bukur ndjesor, në të cilën nuk ka asgjë materiale, e cila nuk blihet, por buron nga brendësia e individit”.

Lorela Garuli

Suzana Lekaj
Të jesh vetvetja

“Ky botim dhe kontribut i m. Franciska Lekaj, është së pari, fryt i jetës dhe i përkushtisë shpirtërore të saj si rregulltare, e së dyti, është një studim i mirëfilltë i botës sonë të brendshme psikike dhe shpirtërore në prizmin e tematikave shumë aktuale për kohën. Nëpërmejt këtij studimi, autorja në një farë mënyrë, është “udhërrëfyese” e njohjes dhe e komunikimit me vetveten, brendinë dhe thellësinë tonë, pastaj me të tjerët dhe me Zotin.

Prandaj propozoj vëllazërisht, që librin ta lexosh me përkushtim, vëmendje dhe me “zemër”, mos të fikësohesh që ta njohësh vetveten me tipare dhe karakteristika dalluese, se vetëm ashtu do të kesh mundësi që t’i pranosh të tjerët si miq, shokë, vëllezër, motra, si bashkëudhëtarë dhe bashkëpunues, e mbi të gjitha Tjetrin, Krijuesin dhe Shëlbuesin, Atin tonë të mirë dhe të përbashkët.

Kështu edhe neve, do ta krijojmë dhe do ta shijojmë kulturrën e jetës dhe qytetrimin e dashurisë, siç bëri gjatë gjithë jetës Shenjtëresha e Jetës dhe Dashurisë Shën Nëna Tereze”.

Don Lush Gjergji

**AZB 6005 Luzern
Post CH AG**
Erscheint 4 x jährlich

Redaktionsschluss:
Nr. 4/2023
15. Dezember 2023

Erscheint im
Dezember 2023

Impressum
Misioni Katolik Shqiptar në Luzern
Katholische Albanische Mission in Luzern

Verlag und Redaktion
Dr. Don Anton Uka, Përgjegjës
Rodteggstrasse 6
CH-6005 Luzern
Tel: +41 41 250 52 60
Cel: +41 79 371 68 91
E-Mail: ukas_cr@hotmail.com
anton.uka@migrantenseelsorge-luzern.ch

Mitteilungsblatt für die Mitglieder des Vereins
der Katholischen Albanischen Mission in Luzern.

In memoriam: PASHKE (HASANAJ) PRENRECAJ (1944–2023)

Me 25 maj të vitit 1944 Nëna Pashke lindi në një familje të vogël, fisnike dhe shumë bujare. Jeta nuk ishte aspak e lehtë për të, sepse në moshë të vogël humbi babain. Nëna e saj i rriti me shumë mundime e sakrificë, nënën tonë Pashke dhe dy vëllezërit e saj. Nga një familje e vogël ku ishte rritur, ajo ju bashkua një familje shumë të madhe, që ishte po aq e ndershme dhe bujare.

Kur Baba erdhi në Zvicër, për një jetë më të mirë, Nëna Pashke mbeti vetëm në Kosovë me 6 fëmijët, duke ju plotësuar çdo nevojë. Koha kaloi dhe në vitin 1991 Nëna Pashke, dhe 5 fëmijët, ju bashkuan babës dhe se bashku ndërtuan një jetë më të mirë këtu në Zvicër.

Fëmijët u rriten, u rrit edhe familja, mbesa e nipa u mbush shtëpia. Me kujdes dhe dashuri të madhe na rriti edhe ne. E ku ka më mirë se sa të rritesh me dashurinë e gjyshes?!

Nëna Pashke i ka dashur dhe respektuar pa

kushte njerëzit në jetën e saj. Me butësinë e saj dhe natyrën e saj të ëmbël dhe dashamirëse, ajo la gjurmë në zemrat e të gjithë atyre që e njohën. Do të mbetet gjithmonë në kujtesën tonë si një nënë, një gjyshe, dhe një mike e mrekullueshme.

Si besimtare e devotshme që jetoi, po ashtu e pranoi edhe sëmundjen dhe vullnetin e Zotit, dhe nuk u luhat as një sekondë nga besimi i saj.

Më 17-të shtator Nëna Pashke ndërroi jetë në moshën 79-të vjeçare, duke ju dorëzuar plotësisht Zotit që gjithmonë i pati besuar, shërbyer dhe dashur me tërë qenien e vet.

Mesha e varrimit dhe ritet e salikimit janë bërë më 20-të shtator, në varrezat e famullisë së Bishtazhinit.

Pushofsh në paqe Nëne jonë e dashur, të qoftë i lehtë dheu i Kosovës.

Shkruan: Diana Prenrecaj, Root

Të ndihmojmë Misionin tonë!

Konto: CH24 0077 8155 5749 1200 3

Albaner Mission | Rodteggstrasse 6 | 6005 Luzern